

Januari (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Rond de overgang van het oude naar het nieuwe jaar wil ik graag beginnen met mijn dank aan alle vrijwillig(st)ers en anderen die bijdragen aan het in stand houden en uitbreiden van de collectie en activiteiten van de vrouwenbibliotheek. Nog steeds ben ik even blij met al het werk van mijn steun en toeverlaat Jonna! Samen met Eline en Ingrid heeft zij dit jaar de hele catalogus op onze website gezet, zodat iedereen nu thuis online kan zien wat we allemaal in huis hebben. Dank aan jullie alledrie! Een groot deel van de website wordt gesierd met recensies van recent uitgegeven boeken. De boeken krijgen daardoor aandacht, belangstellenden kunnen kijken of een titel hen aan zou kunnen spreken en de bibliotheek is blij met nieuwe boeken. Veel dank dus ook aan Aarti, Esther, Frederika, Hannah, Ine, Kimberly, Kyra, Linda, Olaf, Sarah en Sereena! Afgelopen jaar moest een groot deel van de boekenkasten met inhoud tijdelijk verhuizen naar de opslag en weer terug, zodat de schade van verschillende lekkages vanuit de bovenburen hersteld kon worden. Veel leesgroep-sterren en een paar andere betrokkenen hebben ervoor gezorgd dat dit van een leien dakje is gegaan. Jullie allemaal veel dank hiervoor!

Het nieuwe literaire jaar in Utrecht begint zondagmiddag 17 januari met **Schwob de leesclub**. Op 9 verschillende locaties zullen leesclub-bijeenkomsten plaatsvinden, waar 9 verschillende mooie maar vergeten klassiekers besproken zullen worden. Deze klassiekers maken deel uit van de winteractie van Schwob. Sinds 2014 werken 10 uitgeverijen samen om elk half jaar ongeveer een tiental moderne klassiekers uit alle windstreken te (laten) vertalen en uit te geven. Klassiekers, must-reads uit de 20e eeuw, die om verschillende redenen nooit eerder in het Nederlands zijn verschenen, of al lang niet meer verkrijgbaar waren. De Schwob-organisatie (vernoemd naar een 19e eeuwse Franse schrijver en vertaler, en groot kenner van de wereldliteratuur) vraagt mensen overal ter wereld naar hun favoriete boeken, naar boeken die hun kijk op het leven hebben veranderd. Tijdens *Schwob de leesclub* kan men met lezers van hetzelfde boek in gesprek gaan onder leiding van een aantal schrijvers en critici. Aansluitend is er in De Winkel van Sinkel de klassiekersborrel, een vrolijk feest met meer info over de 9 boeken, klassiekersquiz en live muziek.

Helaas heeft, ondanks onze leesgroep en 4 titels van vrouwelijke schrijvers, niemand er aan gedacht om de vrouwenbibliotheek te betrekken bij dit leesclub-project. Komende week gaan we kijken of en hoe we alsnog zouden kunnen aansluiten. Eventueel nieuws hierover zullen we op de website plaatsen.

Kaartjes voor de bijeenkomsten zijn inclusief boeken verkrijgbaar via het Literatuurhuis en boekhandel Savannah Bay. Meer info:<http://nl.schwob-books.eu/actie/live/index.php?p=4> en <http://www.letterenfonds.nl/nl/schwob>

Alle 'deelnemende Schwob-boeken' zijn rond de jaarwisseling uitgegeven. Een paar uitgelicht:

- *Angela Carter* (1940-1992) was een van de meest oorspronkelijke en fantasierijke auteurs van de 20e eeuw, geestig en energiek. **Het nichtje van de poppenspeler** (1967) gaat over de 15-jarige Melanie die na de dood van haar rijke ouders naar een onbekende oom in London verhuist. Hij blijkt een despoot te zijn die eens per maand een toneelstuk in de kelder organiseert. Melanie moet meespelen als Leda in 'Leda en de zwaan'. Onverwacht verandert het zwarte sprookje in een liefdesgeschiedenis.

- *Elisabeth Harrower* (1928) is een van de grote Australische schrijvers, omschreven als 'subtiel psychologe'. In 1971 stopte ze abrupt met schrijven en raakte vergeten. In 2012 begint een uitgevers-echtpaar met het heruitgeven van haar werk in een reeks verwaarloosde klassiekers. **De wachttorens** (1966) is het nietsontziende verhaal van twee zussen die hun vader verliezen en door hun moeder in de steek gelaten worden. Laura's werkgever schiet hen te hulp. Hij blijkt echter ook een heel andere kant te hebben, en buiten woedt de Tweede Wereldoorlog. Clare, de andere zus, moet worstelen om zichzelf te behouden te midden van huiselijke en wereldlijke conflicten.

Artikel over *Elisabeth*

Harrower: <http://www.vpro.nl/boeken/artikelen/vpro-gids/2015/oktober/44-verwaarloosde-klassieker>

s.html

- De Amerikaanse *Penelope Mortimer* (1918-1999) was schrijfster en journaliste. In ***De pompoeneter*** (1962) vertelt een naamloze vrouw vanaf de bank van de therapeut haar verhaal. Ze is moeder van een aanzienlijk aantal kinderen en getrouwd met een succesvolle scenarioschrijver. Op het platteland bouwen ze een glazen toren om lang en gelukkig te leven. Maar de realiteit is anders. Ze is depressief en moet dag in dag uit omgaan met een overspelige echtgenoot, therapie sessies, filmsterren, het huishouden, bejaarde ouders, boodschappenlijstjes, jeugdherinneringen en toekomstdromen.

✘- *Elisabeth de Waal-Ephrussi* (1899-1991), geboren in Wenen, was de dochter van een Joodse bankier en baron. Na de Anschluss van Oostenrijk aan Hitler's Duitsland in 1938 verloor vader alles en moest de familie vluchten. Elisabeth de Waal schreef tijdens haar leven 5 romans die geen van allen werden gepubliceerd. Haar kleinzoon Edmund de Waal, zelf schrijver, vond het manuscript van ***Het verborgen stadspaleis*** (2013) in haar nalatenschap. Hierin heeft ze rijkelijk geput uit haar adellijke achtergrond en haar ervaring als ballinge en migrante. Het gaat over 3 mensen met Oostenrijkse wortels die in 1954 vanuit Amerika terugkeren naar Oostenrijk, dat toen nog door de geallieerden werd bezet. Op een feest ontmoet een meisje een welgestelde dandy waarmee een tragische maar onvermijdelijke liefdesgeschiedenis in gang wordt gezet.

In het begin van dit nieuwe jaar zijn er een aantal mooie tentoonstellingen, groot en klein.

- Deze winter eert het Kröller-Müller Museum t/m 17 april een van de belangrijkste Engelse beeldhouwsters met een grote overzichtstentoonstelling, ***Barbara Hepworth: sculpture for a modern world***. De hele carrière van Barbara Hepworth (1903-1975) wordt stap voor stap in beeld gebracht, vanaf het begin in de 20-er jaren totdat zij aan het eind van haar leven een bekende kunstenares is. Haar sculpturen van hout en brons getuigen van groot vakmanschap. Ze worden afgewisseld met schilderijen, tekeningen en film- en fotomateriaal van de beeldhouwster aan het werk in haar atelier. De eigen rijke bronzen beelden collectie van het museum staat opgesteld in de beeldentuin.

Barbara Hepworth studeerde in Leeds en Italië. Samen met Henry Moore en John Piper vormde ze de *Seven and Five Society* die vernieuwingen wilden brengen binnen de traditioneel ingestelde Britse kunstwereld na de Eerste Wereldoorlog. *Single Form* is haar grootste en misschien wel belangrijkste kunstwerk. Het staat ter nagedachtenis van Dag Hammarskjöld (die een bewonderaar van haar werk was) voor het VN-gebouw in New York. Ze is omgekomen tijdens een brand in haar atelier in Cornwall, dat tegenwoordig samen met haar woonhuis het Barbara Hepworth Museum and Sculpture Garden vormt.

De tentoonstelling laat zien hoe *Barbara Hepworth* uit aan de natuur ontleende vormen gebruikt, soms abstract, soms figuratief toegepast en een heel eigen handschrift ontwikkelt. Ze is daarmee van groot belang geweest voor de moderne beeldhouwkunst.

Meer info: <http://krollermuller.nl/barbara-hepworth>

✘- T/m 9 maart is in het Foam Fotografiemuseum in Amsterdam een overzicht te zien van het uitzonderlijke werk van de Amerikaanse ***Francesca Woodman*** (1958-1981) in de tentoonstelling ***On being an angel***. Francesca Woodman groeide op in een kunstenaarsgezin en begon al jong met fotograferen. Ze studeerde zowel in Amerika als in Italië, waar haar familie vandaan kwam en waar ze samen de zomers doorbrachten. Haar werk bestaat grotendeels uit zwart-wit opnames, waarbij het belangrijkste onderwerp zichzelf is, meestal alleen, soms samen met een enkel model. Veel zelfportretten dus, die geen van alle een 'gewoon' portret zijn, open en naakt of juist verborgen, en allemaal bijzonder qua sfeer, zeggenschap, compositie en vormgeving. Ze onderzocht verschillende thema's als gender, representatie, seksualiteit en lichaam. Na haar korte leven (ze sprong uit het raam van haar flat) heeft ze een uitgebreide en bijzondere collectie foto's nagelaten die een grote bijdrage heeft geleverd op de (zelf)portret-fotografie. Meer

info: <http://www.foam.org/nl/museum/programma/francesca-woodman> De bijzondere documentaire *Francesca Woodman*, uitgezonden in 2012, schetst een beeld van haar uitzonderlijke talent en van de moeite die het m.n. haar ouders kostte om met haar zelfmoord in het reine te komen, zie: http://www.npo.nl/close-up/10-04-2012/AVRO_1514759

- Schrijfster en beeldend kunstenares ***Pam Emmerik*** (1964-2015) was kort voor haar overlijden nog bezig met *Maanmensen*, een graphic novel die ze schreef in opdracht van Museum Boijmans van Beuningen. Het museum eert haar met een presentatie van de tekeningen in het prentenkabinet. *Maanmensen* is een persoonlijk document waarin Pam Emmerik vertelt over ervaringen, ideeën en reflecteert op kunst, politiek, religie, schoonheid en het museum. Meer

info: <http://www.boijmans.nl/nl/7/kalender/calendaritem/1836/pam-emmerik>

Onlangs uitgebrachte titels:

✘ - De Zweedse *Astrid Lindgren* is 32 en heeft twee kinderen en een kantoorbaan als in september 1939 Duitsland Polen binnenvalt. Ze besluit een dagboek bij te houden, ***Astrid Lindgren, Oorlogsdagboek 1939-1945***. Vanwege haar werk bij de inlichtingendienst was ze beter op de hoogte van de toestand in Europa dan de mensen in haar omgeving en dat vind je terug in haar beschrijvingen. Naast vele oorlogsnotities schrijft ze over persoonlijke zaken als hamsteren en de angst van kinderen. De dagboeken geven een beeld van zowel de kinderboekenschrijfster als de geëngageerde en politiek actieve vrouw die ze gaat worden. Stukjes uit *Pippi Langkous*, dat in 1945 verscheen, worden ook genoemd. ✘

- ***Er moet iets gebeuren*** van *Maartje Wortel* is het eerste boek dat bij uitgeverij Das Mag (motto: minder boeken aub) is verschenen. Het is een bundel met 13 deels samenhangende verhalen, die gaan over mensen met vaak doodnormale angsten en problemen. Ze ervaren een grote leegte en worstelen om die op te vullen. Maartje Wortel beschrijft dit tussen de bladzijdes vol met allerlei dagelijkse handelingen. Haar verhalen zijn vervreemdend en toch volstrekt logisch, ordelijk en chaotisch, grappig en hard.

✘ - Van *Ida Simons* verscheen, na het postume succes van *De dwaze maagd*, nu het nog onvoltooide titelverhaal samen met een aantal andere nagelaten verhalen in ***Als water in de woestijn***. Een jonge modeontwerpster ontmoet een excentrieke familie. Na een gewaagd maar goed modeadvies wordt ze liefdevol in hun kringen opgenomen. Ze vragen haar een boek over hen te schrijven. ✘

- ***Zenobia, slavin op het paleis*** is de 6e op waarheid gebaseerde historische roman van de Surinaamse schrijfster *Cynthia McLeod*. Vanuit Zenobia's perspectief, die slavin en eigendom is van Charlotte Elisabeth van der Lith (misi Graman), geeft ze niet alleen een beeld van het dagelijks leven van de slaven, maar ook van het leven van de notabelen, dat gevuld werd met feesten en partijen, ruzies en onenigheden, én de strijd die de machtige kolonisten aanbinden met gouverneur Mauritius in Paramaribo.

✘ - ***De drie bruiloften van Manolita*** is de nieuwe roman van de veelgeprezen Spaanse schrijfster *Almueda Grandes*. Hoofdpersoon Manolita is net 18 geworden als haar broer Antonio haar vraagt om hulp bij het verzet tegen dictator Franco. Ze gaat er op in en wordt een belangrijke spil in de strijd. Een van haar medeverzetsstrijders blijkt haar ware liefde te zijn en dat verandert haar leven voorgoed. Onder de dictatuur kun je echter bijna niemand vertrouwen. Het verraad komt dichtbij en bedreigen hun vriendschappen en liefde. De commentaren over zowel Almueda Grandes als dit boek zijn erg enthousiast.

- In ***Hen tussen de haantjes*** beschrijft *Sophie van der Zee* hoe ze zich staande probeert te houden in de advocatuur, en ✘ gaandeweg afknapt op het mannenbolwerk naarmate ze hoger in de echelons van een groot kantoor aan de Zuid-as terecht kwam. Ze vertelt haar belevenissen origineel, humoristisch en nuchter, ook dat ze als haar carrière in de lift zit onverwacht op een vervelend en raadselachtige wijze haar baan kwijt raakt. Ze stelt dat de grote ziekte van de advocatuur is dat de heren niet door hebben hoe belangrijk het aandeel van vrouwen is. Onder pseudoniem geschreven om haar ervaring niet alleen tot dit ene kantoor te beperken.

- Recente Scandinavische thrillers, voor velen van de juiste komaf': ***De verdwenen Deense*** van *Sara Blaedel* (verschijnt uitgesteld in januari) is het 9e boek over de Deense rechercheur Louise Rick over een moord op een vrouw in Engeland; ***Annika 11 - IJzer en bloed*** van *Liza Marklund* is het laatste in de serie over misdadjournaliste Annika Bengtzon, die een verontrustend berichtje ontvangt van haar zus waarna ze is verdwenen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

✘ - Op 2 januari speelt Ulrike Quade Company ***De Wand*** naar het gelijknamige boek van *Marlen Haushofer*. Een vrouw wordt overvallen door een apocalyptische ramp. Een onzichtbare wand scheidt haar van de rest van de wereld. Van het ene op het andere moment is haar bestaan teruggebracht tot het meest basale: de noodzaak om te overleven.

Meer

info: https://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/programma/?maand=2016-01#modal=/programma/4980/Ulrike_Quade_Company/De_wand/

- Van 14 t/m 17 januari vindt in Den Haag het 'mooiste internationale literatuurfestival van Nederland' plaats in Den Haag. Tientallen internationale auteurs, grote Nederlandse schrijvers en veelbelovende nieuwkomers komen samen ✘ op ***Winternachten 2016***. Het motto dit jaar is ***Hello Darkness***, waarmee een zoektocht naar het gezicht van het kwaad aangegeven wordt, een stevig thema. De zoektocht van schrijvers naar licht en duister, ernst en ook een knipoog, grote thema's en de menselijke maat. Bezoekers kunnen met schrijvers in gesprek gaan over boeken en films, komen luisteren

naar en/of deelnemen aan voordrachten, gesprekken en debatten. Op de openingsavond staat de vrijheid van meningsuiting centraal. Als 'ervaringsdeskundige' zal de Brits-Chinese schrijfster Jung Chang de 'Free the word'-speech houden. Andere schrijfsters en dichters die deelnemen zijn o.a. *Connie Palmen, Maud Vanhauwaert, Annelies Verbeke, Bregje Hofstede, Femke Halsema, Farah Karimi, Jennifer Clement, Margot Dijkgraaf, Renate Dorrestein* en nog veel meer. Kijk vooral op de site naar alle andere die te gast zullen zijn.

Meer info: <http://www.writersunlimited.nl/editie/10106>

- Op de slotdag van *Winternachten 2016* wordt in het Letterkundig Museum in Den Haag het **Schrijversfeest** gehouden. Hart van het programma is de uitreiking van verschillende letterkundige prijzen, o.a. de F.C. Bordewijkprijs die *Annelies Verbeke* zal ontvangen voor haar roman *Dertig dagen*. Momenteel is in het museum ook nog het schrijversprentenboek *Stoeten ritseldingen* over *Fritzi Harmsen van Beek* te zien. Meer

info: <http://www.letterkundigmuseum.nl/actueel/schrijversfeest2016> en <http://www.writersunlimited.nl/productie/schrijversfeest>

Bibliotheek-nieuws

Sinds kort hebben we in de bibliotheek een bookcrossing-plank. Hier staan boeken die we bijvoorbeeld dubbel hebben. Ze kunnen meegenomen worden en na lezing weer achter gelaten worden op een andere locatie met ook zo'n bookcrossingplank. Bookcrossing is een wereldwijde organisatie, in Nederland heel actief, waar 11 miljoen boeken door het land en de wereld lezen. Meer info over hoe het werkt op onze

website <http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/27/officialle-bookcrossing-zone-obczvrouwenbieb/> en <http://www.bookcrossing.com>.

Het catalogiseren op de vrijdag wordt nog steeds vervolgd. Dat betekent dat de bibliotheek voorlopig regelmatig op vrijdagmiddag open zal zijn. Voor de meest recente informatie hierover de kalender op onze

website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/kalender/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

De hemel boven Parijs van Bregje Hofstede, *De vrouwen van het kalifaat* van Judith Neurink, *Hoe harder ik loop, hoe kleiner ik ben* van Kjersti Annesdatter Skomsvold, *Kwart over Gaza* van Anja Meulenbelt, *Miriam Shapiro; shaping the fragments of art and life* van Thalia Gouma Peterson

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/02/help-door-alix-ohlin/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/09/als-je-wilt-door-helle-helle/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/15/fluisteringen-van-liefde-smart-en-spreeuwen-door-julia-blackburn/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/31/de-hormoonfabriek-door-saskia-goldschmidt/>

De leenbijdrage voor 2016 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2016'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek. Vanaf juli betaal je voor de rest van het jaar € 12,50.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 31 december 2015/1 januari 2016

'Tutuba' door Cynthia McLeod

 Tutuba; Het meisje van het slavenschip Leusden is de titel van de novelle die de Surinaamse schrijfster Cynthia McLeod schreef over de grootste ramp met een slavenschip in de Transatlantische slavenhandel; de ramp waarbij 664 gevangenen genomen en geroofde Afrikanen omkwamen. Deze gebeurtenis heeft in die tijd en ook de eeuwen daarna, nauwelijks aandacht gekregen.

De novelle vertelt het verhaal van de 15-jarig Afrikaanse Tutuba, één van de weinig overlevenden van de ramp. Ze woont in haar Afrikaanse dorp en gaat bijna trouwen. Drie dagen voor haar bruiloft is ze bezig met voorbereidingen en gaat ze naar Sanu, haar tante op wie ze erg gesteld is. Samen besluiten ze nog wat rode zaden te plukken in het bos. Hoewel Tutuba in eerste instantie bang is- want in het bos zijn er rovers die je kunnen pakken- overtuigt Sanu haar toch om mee te gaan.

Dat waar Tutuba voor vreesde wordt werkelijkheid, want de twee vrouwen worden geroofd en komen uiteindelijk terecht op het slavenschip Leusden. Ze worden hier eerst gevangen gehouden in ketens in een ruim waar het stinkt naar uitwerpselen en spuug (want veel mensen werden uiteraard zeeziek), tot een bomba (een slaaf die werd aangesteld als opzichter) Tutuba uiteindelijk meeneemt naar een plek op het dek waar meerdere vrouwen zitten. Al gauw leert ze waar deze plek voor is bedoeld; elke nacht komen matrozen en pakken ze een vrouw uit de groep om deze te verkrachten. De hele reis gaat het zo door. De slaven krijgen op gezette tijden te eten en te drinken en worden aangespoord om te bewegen, waarna ze weer naar het ruim (of in Tutuba's en Sanu's geval het dek) moeten. Na zes weken is er land in zicht. De kapitein is erg blij dat de reis zo voorspoedig is gegaan, totdat ze per ongeluk in de Marowijnrivier varen en hier op een zandbank stuiten. De ramp begint....

Dat er slavenschepen vergingen, was mij wel bekend. Maar dat dit één van grootste rampen destijds was, waarbij 664 slaven vergingen, wist ik niet. Waar de meeste boeken van Cynthia McCleod in Suriname starten, begint dit boek in Afrika. Omdat ik meerdere boeken van haar heb gelezen en hier vanuit ging, kwam ik er later pas achter dat dit verhaal startte bij het begin: een vrij persoon levend in Afrika. Je gaat er natuurlijk ook vanuit dat de rovers witte mensen waren. In dit geval waren het Afrikanen. Het is onvoorstelbaar dat het toen gewoon was dat Afrikanen zelf ook bijdroegen aan de slavernij door mensen te roven en deze te verkopen aan blanken: voor alles een handel.

Niet alleen Tutuba's verhaal wordt hierin beschreven. De schrijfster laat ook de kapitein van het schip, kapitein Outjes, aan het woord. Hoe hij al jaren deze route heeft gevaren. Hoe hij tegen de slaven en de slavernij aankijkt. Hoe hij de ramp later uitlegt aan De Rode Hof, het hoogste gezag in Suriname dat bestond uit de gouverneur en de tien raadsleden van het Hof van Politie en Criminele Justitie.

Erg interessant om ook zijn perspectief te lezen.

Ik heb nog niet eerder een boek gelezen waarbij de oversteek van Afrika naar Suriname zo uitgebreid werd omschreven. Dat de schrijfster ervoor heeft gekozen het verhaal te schrijven vanuit Tutuba's perspectief maakt het voor mij als vrouw aangrijpender. Je kunt je niet voorstellen hoe het is om zes weken lang op een schip te zitten; niet wetend wat je te wachten staan, maar wel in de wetenschap dat je je eigen familie nooit meer zal zien. Je bent helemaal alleen, constant naakt en je wordt meerdere keren in de nacht verkracht. Als slaaf werd je behandeld als een beest zonder gevoel en zonder respect. De slaven die ziek waren, werden zonder pardon overboord gegooid. Alles om het waar zo goed mogelijk aan te leveren en om geen geld te verliezen. Dat maakt Mc Leod goed duidelijk.

Ik vind *Tutuba* een mooie aanvulling op de huidige boeken die zijn geschreven over de slavernij. Ik had graag gewild dat het boek langer was, maar Mc Leod belicht met deze novelle het belangrijkste: de ondergang van het slavenschip Leusden.

Ik heb het boek gelezen in het Engels en het Nederlands. Zodra ik het boek in het Engels las, wist ik dat ik dit ook zelf zou willen hebben en heb ik het boek besteld in het Nederlands. Op de een of andere manier had ik veel minder met de Engelse vertaling. Ik weet hoe Cynthia Mc Leod schrijft, ben gewend aan en hou van haar schrijfstijl. Ik wilde het verhaal daarom lezen in de oorspronkelijke taal.

Uitgeverij Conserve, 2013

Pagina's 115

ISBN 978 9054 293583

Recensie door Sereena, april 2014

TV-serie 'Hoe duur was de suiker'

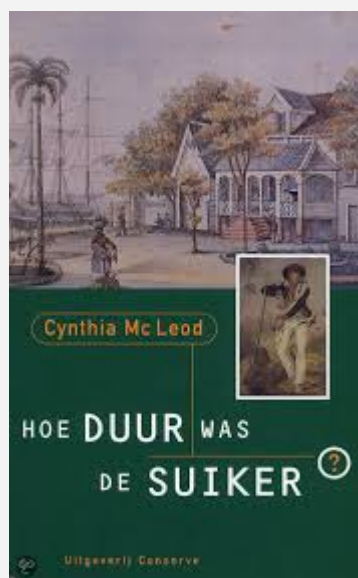
✘ Vanaf 8 februari wordt **Hoe duur was de suiker** als mini-serie uitgezonden, zaterdagavond 20.25u op Nederland 2. De gelijknamige film van Jean van de Velde ging vorig jaar in première ging tijdens het Nederlands Filmfestival. De VARA heeft nu van de film een 4 delige tv-serie gemaakt. Film en serie zijn gebaseerd op het eveneens gelijknamige boek van de Surinaamse schrijfster Cynthia McLeod.

In de historische roman vertelt *Cynthia McLeod* over de bloeitijd van de suikercultuur in de periode 1765-1779, tevens de tijd waarin de Boni-oorlogen plaats vinden. De plantage-eigenaren leven in voortdurende vrees voor de aanvallen die marrons onder leiding van Boni uitvoeren op de plantages. Tegen dit decor beschrijft Cynthia McLeod in meeslepende stijl het leven van Elza en Sarith, dochters uit een Joodse plantersfamilie en hun slaven. In de onrechtvaardige slavenmaatschappij die de kolonie Suriname is, ervaren meesters en slaven dat de suiker duur wordt betaald. Terwijl Sarith verbitterd raakt door het ware leven in de kolonie, krijgt haar lijfsslavin Mini-Mini haar eigen kans op geluk.

Op de site is al eerder een bespreking van *Hoe duur was de suiker* gepubliceerd:

'Hoe duur was de suiker' door Cynthia McLeod

'Hoe duur was de suiker' door Cynthia McLeod

Cynthia McLeod staat bekend als één van Suriname's bekendste schrijfsters. Eerder schreef zij al veel boeken over de Surinaamse geschiedenis en het slavernijverleden, en dit komt ook weer tot expressie in haar boek "*Hoe duur was de suiker?*". Het boek, dat zijn eerste druk beleefde in 1985, vond nu voor het eerst zijn weg naar het witte doek tijdens het Nederlands Filmfestival. Het boek was een groot succes, de film mogelijk wat minder gezien de matige recensies. Ik ben erg benieuwd naar de film, zeker omdat ik dit boek al een aantal jaren in mijn bezit heb en het regelmatig nog eens herlees.

Het boek beschrijft hoe twee meisjes, Elizabeth en Sarith, in een vooraanstaande Joodse familie opgroeien in de 18^e eeuw in koloniaal Suriname. Waar Elizabeth het goede en brave karakter belichaamt, is Sarith juist erg verwend. Dat Sarith erg mooi is, maakt haar nog arroganter en verweerder. Iedereen kijkt alleen naar Sarith en merkt Elizabeth nauwelijks op. Als Elizabeth op een feest per toeval Rutger Le Chasseur ontmoet, is ze blij eindelijk eens opgemerkt te worden. De twee raken verliefd en trouwen met elkaar. Ze leiden een gelukkig leven, maar langzaamaan komt er toch een kink in de kabel. Als Sarith bij Elizabeth intrekt, heeft ze haar zinnen gezet op Rutger. Rutger, niet bestand tegen de verleidingspogingen van de mooie Sarith, begint een affaire. Elizabeth moet dan tijdens haar eerste zwangerschap toezien hoe haar man in eigen huis met Sarith vreemdgaat. Deze affaire gaat uiteindelijk over, maar laat zien wat voor een type Sarith is: een harde, doelbewuste vrouw die over iedereen heenloopt. Later kom je erachter dat Sarith een ongelukkige vrouw is die vooral jaloers is op het leven van Elizabeth.

Naast deze karakters geeft McLeod ook een stem aan de slavinnen die hen bijstaan (waaronder Mini-mini) en aan een Nederlandse soldaat, Jan, die terechtkomt bij marrons (gevluchte slaven). Ze schrijft de verhalen van alle karakters tegen een achtergrond van historische gebeurtenissen. Het boek gaf mij zo een beeld van hoe het er ongeveer aan toeging tijdens de slavernijperiode in Suriname; hoe de slaven en plantage-eigenaren leefden, wat de gebruiken waren, welke

ontwikkelingen er waren tussen Nederland en Suriname en welke ontwikkelingen er waren in Suriname zelf. Als je dan weer terugkijkt naar Elizabeth, Rutger en Sarith zie je dat ze eigenlijk als metafoor dienen voor het oude koloniale tijdperk en het nieuwe moderne tijdperk. Elizabeth en Rutger staan metafoor voor het moderne tijdperk. Zij zijn voor gelijkheid en behandelen hun slaven goed. Rutger zorgt er bijvoorbeeld voor dat zijn slaaf Alex zich kan vrijkopen door hem te betalen voor zijn diensten en Elizabeth heeft een goede vertrouwelijke relatie met haar slaven. Sarith staat metafoor voor het oude koloniale tijdperk en heerschappij en behandelt haar slaven dan ook slecht. Het is voor haar niet meer dan normaal dat slaven een bezit zijn die de blanke bevolking horen te bedienen. Als zij iets niet goed doen in haar ogen moeten zij gestraft worden. Zij laat bijvoorbeeld Ashana, de huisslavin van haar stiefvader afranselen als deze haar terechtwijst, na haar affaire met Rutger. Dat Ashana later overlijdt aan haar verwondingen doet haar niets. Zij is slechts een slavine en deze mogen hun eigenaar niet beledigen. Zij zijn er alleen als bezit, moeten alles doen wat de eigenaar zegt en vooral hard werken, soms ten koste van hun eigen leven. De titel "*Hoe duur was de suiker?*" slaat dan ook op de daadwerkelijke kosten van suiker. Er zijn talloze slaven die hard voor de suikerproductie hebben gezwoegd, lichaamsdelen hebben verloren of zelfs het leven hebben gelaten. Hoe duur was de suiker dan écht, als je al deze zaken meeneemt?

Ik heb meerdere boeken gelezen van Cynthia McLeod. Hoewel de thema's vaak hetzelfde zijn, liefde, intrige, interracial relaties en slavernijverleden, vervelen haar boeken mij nooit. Juist de historische gebeurtenissen in het verhaal zorgen ervoor dat dit verhaal en haar andere verhalen interessant blijven. Ik had anders nooit geweten dat in de 18^e eeuw de marrons plantages aanvielen en wat het verhaal was van Boni, de leider van deze aanvallen. Ook lees je dat het gouvernement in Suriname deze aanvallen wilde bestrijden met Het Zwarte Korps. Dit was een korps bestaande uit slaven die tegen de marrons moesten vechten. De gouverneur had bepaald dat je de marrons het beste met hun eigen volk kon bestrijden. In ruil voor hun diensten zouden de slaven uiteindelijk hun vrijheid krijgen. Hier werd natuurlijk niet gedacht aan wat de slaaf wilde; deze verkeerde in een hevige tweestrijd, want deze wilde wel vrij zijn, maar niet tegen zijn eigen volk vechten en hen zo verraden. Interessant vond ik ook om te lezen dat in die tijd de eerste Joodse schouwburg werd gebouwd en dat dit weer een reactie was op de Hollandse schouwburg, waar Joden niet welkom waren. De eigenaar van deze Hollandse schouwburg was namelijk getrouwd met een kleurlinge en was verbolgen over de behandeling van zijn vrouw door de blanke (en toen dus voornamelijk Joodse) bevolking.

Al met al was het voor mij dus niet alleen een vermakelijk, maar ook een leerzaam boek. Ik zou het boek dan ook zeker aanraden aan iedereen die meer wil weten over de geschiedenis van Suriname.

Uitgeverij Conserve, 1995

pagina's 292

ISBN 9041 760 008 NUR 301

Recensie door Sereena, oktober 2013